

характера, закріпити отримані курсантами вміння і способи належного соціально-комунікативного взаємодія.

Ключевые слова: соціально-комунікативна компетентність, педагогічні умови, експеримент, структурування матеріала, діалогічні технології, майбутні судоводителі.

Tymofieieva Oksana. The Specific Features of Pedagogical Experiment of Future Navigators' of Formation of Social Communicative Competence in the Process of Learning Humanities.

This article considers the peculiarities of the formation of future navigators' social communicative competence pedagogical experiment. Social communicative competence is regarded as one of the most important values and component for the efficient interpersonal interaction by social science, social philosophy, communicative philosophy and pedagogy. The structural and functional model and pedagogical conditions have been implemented. The methodic basis of pedagogical conditions is as follows: didactic part (discipline work program with addenda), organizational and pedagogical part (system of forms, methods and ways of teaching and diagnostic activities), professional part (system of communicative tasks, topics for discussion, role plays). The content of the appropriate humanities has been structured to the basic personal values, allocating the didactic units required for disclosing social competence. For the development of interpersonal interaction future navigators' skills the dialogical techniques have provided: group and pair discussion, brain storm, round table talk, debates, etc. The interdisciplinary approach allows of implementing drilling of abilities and skills in taking the management decision in accordance with the requirements of contextual learning. The typical communicative situations of professional activities and their influence on professional activity efficiency have been singled out.

Key words: social communicative competence, pedagogical conditions, structuring of the content, dialogical techniques, future navigators.

УДК 378.091.33:[656.7.052.4-006.015.5]

Євгенія Токарь, к.пед.н.,
Світлана Муравська, к.пед.н.
Кіровоградська льотна академія
Національного авіаційного університету

ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ АВІАЦІЙНОЇ ГАЛУЗІ

Статтю присвячено обґрунтуванню доцільності та ефективності застосування тестового контролю з англійської мови для підвищення якості підготовки майбутніх фахівців авіаційної галузі до ведення радіотелефонного зв'язку.

Ключові слова: тестовий контроль, функції контролю, тестування.

Постановка проблеми. Прагнення вищої школи України приєднатися до Європейського простору вищої освіти вимагає від навчальних закладів забезпечення відповідної якості освітніх послуг та складної і багатогранної перебудови системи освіти загалом. Призначенням вищої школи є підготовка спеціалістів, набуття студентами фахових знань, вмінь і навичок, необхідних їм у майбутньому для виконання професійних функцій і завдань, постійного кар'єрного зростання та самовдосконалення. Пріоритетним напрямом розвитку вищої освіти України сьогодні є модернізація її змісту з метою інтеграції до європейського та світового освітнього простору на принципах Болонської декларації. Вхідження України в сучасні соціально-економічні умови вимагає від молоді володіння

науковими знаннями на достатньо високому рівні. Реформування змісту вищої освіти, її розбудова відповідно до міжнародних стандартів забезпечує вирішення цього завдання.

Інноваційний характер освіти сьогодні позитивно впливає на формування особистості, сприяє реалізації всіх її життєвих можливостей. Вимоги, які ставляться до молоді за цих умов, досить високі, спонукають критично і творчо мислити, застосовувати набуті знання та вміння практично, переосмислювати одержану інформацію і виявляти найвищий ступінь самостійності на шляху до вдосконалення. Стрімке поширення нових освітніх технологій дає змогу прогнозувати результати навчальної діяльності, співвідносити набуті знання з кінцевою метою навчання.

Сучасний етап розвитку авіаційної галузі у світі та в нашій країні, зокрема приєднання України до міжнародного авіаційного простору й пов'язане з цим збільшення обсягу польотів, формулювання Міжнародною організацією цивільної авіації (ІКАО) суворих вимог до фахівців галузі повітряних перевезень, зумовлюють потребу постійного вдосконалення процесу підготовки майбутніх авіаторів як запоруки формування належного рівня їхньої професійної культури та надійності професійної діяльності. Знання англійської мови для пілотів та диспетчерів управління повітряним рухом сьогодні є обов'язковою вимогою.

Зазначене вище зумовлює потребу удосконалення якості підготовки майбутніх авіаторів, а використання тестових технологій слугує засобом розв'язання цього завдання.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблема використання тестового контролю у навчально-виховному процесі не є новою. Питання теорії педагогічних тестів, композиції і форми тестових завдань, алгоритми оброблення результатів тестування та їх інтерпретації досліджено у працях В. С. Аванесова, Ю. М. Богачкова, Я. С. Бродського, І. Є. Булах, А. Н. Землякова, О. Ф. Кабардіна, С. К. Кожухова, С. Ю. Курганова, О. І. Ляшенко, А. Н. Майорова, О. С. Масалітіної, Т. В. Солодкої, К. Інгенкампа, Дж. Равена та ін. Проблему оцінювання знань студентів, обґрунтування ефективності тестових методик контролю досліджували у вітчизняній науці І. Алексейчук, Н. Тализіна, В. Бочарникова, Н. Шиян. Зазначимо, що, на думку визнаних українських учених І. Є. Булах та М. Р. Мриги, які займаються розробленням проблеми тестування і його впровадження в освітню практику в Україні, саме цей метод є найбільш науково обґрунтованим з-поміж засобів об'єктивного контролю [2, с. 5].

Метою статті є висвітлення можливостей тестового контролю з англійської мови для підвищення якості підготовки майбутніх фахівців авіаційної галузі до виконання типового завдання їхньої професійної діяльності – ведення радіотелефонного зв'язку між пілотом і диспетчером управління повітряним рухом.

Виклад основного матеріалу. За визначенням відомого педагога В. С. Аванесова, тест – це система завдань специфічної форми, змісту, розташованих за зростанням складності, яка дає можливість якісно виміряти рівень підготовки випробуваних і оцінити структуру їх знань [1].

Серед зарубіжних і вітчизняних учених немає єдиної думки про час і місце зародження перших тестів. Елементи цього методу деякі дослідники знаходять в різні періоди розвитку людства у різних народів. Це цілком закономірно, оскільки випробування різних видів виникали з потреб людського існування: його проводили під час прийому на роботу, навчання, при цьому оцінювались як інтелектуальні та психологічні, так і антропологічні якості. Відомі педагоги минулого також шукали спосіб отримання інформації про якість одержаних учнями знань. Теорія тестів є результатом набутого людством у різних країнах та в різний час досвіду. Тестовий контроль як засіб оптимізації навчального процесу одержав у вузах широке розповсюдження. Якщо раніше тестова форма контролю була предметом дискусії, то на сьогоднішній день доцільність використання тестів визнана у психології, педагогіці, методиці.

Сьогодні більшість педагогів вважає тести найважливішим засобом контролю результатів навчання. До основних переваг тестових методик належать такі:

- більш висока об'єктивність;

- диференційованість оцінки, отриманої за результатами тесту;
- більша ефективність;
- можливість оцінювання ступеня вірогідності результатів тестування, а відповідно і виявлення точності отриманого результату;
- можливість оперативного отримання інформації про ступінь засвоєння знань і вмінь, економічність;
- можливість спостерігати за зміною показників навчання кожного студента в досягненні мети;
- значний потенціал для розвитку навичок само- і взаємоконтролю студентів;
- можливість вчасно виявити напрями коригування знань і вмінь студентів;
- підвищення мотивації студентів завдяки більш повній інформації про їхні досягнення [3, с. 94].

Схарактеризуємо місце і роль тестів, що проводяться в кінці вивчення окремого модуля, у загальній системі підготовки майбутніх авіаційних фахівців. У процесі опанування модуля викладач застосовує усне та писемне опитування як найбільш традиційні контрольні-діагностичні процедури, а також невеличкі тести як засоби поточного контролю. Тест, який викладач проводять у кінці вивчення модуля, є формою рубіжної контрольної-діагностичної процедури. Тест дозволяє оцінити знання, уміння й навички студентів, набуті в процесі опанування всього змісту модуля. Він має три рівні складності, від найнижчого до більш високого, про що студентам викладач повідомляє перед початком тестування, ознайомивши їх також зі шкалою оцінювання виконання тестових завдань. Кожен рівень містить певну кількість завдань, які розташовано так, що на нижчому рівні переважають завдання рецептивного типу, а із зростанням рівня складності завдання стають більш продуктивними і продуктивно-творчими. Безсумнівно, така побудова тесту дуже важлива і видається нам цілком логічною з огляду на особливості ведення радіообміну майбутніми пілотами та диспетчерами з тих позицій, що у звичайних умовах польоту завчених стандартних висловів з фразеології радіообміну може виявитися цілком достатньо для успішного виконання рейсу, а в надзвичайних умовах аж ніяк не обійтися без продуктивно-творчого мовлення, яке до того ж відбувається в напруженій нестандартній ситуації, що матиме вплив на комунікативний складник професійної діяльності пілота. Студенти, виконуючи завдання тесту, починають з найнижчого рівня, поступово рухаючись до більш складних завдань. При цьому кожен студент має право самостійно визначити, на якому рівні і якому завданні закінчити виконання тесту, залежно від можливості відповісти на чергове завдання. Така система тестового завдання не лише дає змогу викладачеві виявити рівень засвоєння матеріалу студентами, а й показує студентові його можливості з цієї дисципліни і зокрема в опануванні окремого модуля, сприяє визначенню недоліків, стає підставою для окреслення подальшої траєкторії навчання.

Отже, окрім виконання своєї основної функції – контрольної-діагностичної, яка полягає у виявленні рівня знань, вмінь і навичок студентів, обсягу, глибини і якості сприйняття матеріалу, що вивчається, тестування мотивує до активізації навчальної діяльності, стимулює самостійну діяльність студентів, сприяє розвитку навичок самоконтролю, формує прагнення до саморозвитку й самовдосконалення.

Викладач також отримує інформацію про рівень досягнень кожного студента і навчальної групи загалом, аналізує її для виявлення причин і факторів, що вплинули на встановлені результати, визначає рівень опанування студентами навичок самостійної роботи, і, зважаючи на ці дані, планує свою подальшу роботу відносно конкретних студентів, тобто з орієнтуванням на потреби та особливості кожного, і розробляє універсальні прийоми викладацької діяльності, при цьому окреслюючи шляхи і засоби розвитку відповідних вмінь і навичок студентів, стимулювання в них інтересу до навчальних дисциплін та активності в пізнанні.

Отже, тестування як діагностичний інструмент виконує контролювальну, навчальну, виховну і розвивальну функції, а також стимулювальну, формуючи в студентів позитивні

мотиви навчання. Окрім цього, тестування слугує засобом зворотного зв'язку між викладачем і студентом, завдяки чому вносяться корективи у викладацьку діяльність, що зумовлює пошук нових, більш продуктивних методів і прийомів навчання і дозволяє педагогові управляти процесом підготовки майбутніх пілотів. Тести виконують і прогностичну функцію, дозволяючи викладачеві передбачити потенційні можливості студентів у засвоєнні нового матеріалу, що дає змогу побудувати подальше викладання предмета, ураховуючи можливі труднощі, які можуть виникнути в майбутньому. Результати тестування також впливають на роботу самого студента, сприяють розвитку його самостійності, стають засобом індивідуалізації в навчальному процесі, завдяки чому управління викладачем навчальною діяльністю студентів поступово поєднується з самоуправлінням студентів, що сприяє підвищенню якості підготовки до ведення радіообміну. Іншими словами, завдяки запропонованому тесту можна оперативної, досить швидко і неупереджено виявити обсяг, глибину і структуру знань, умінь і навичок студентів після опанування п'ятого модуля дисципліни «Професійна англійська мова (авіаційна)», а також досягти позитивних змін у розв'язанні одного з найактуальніших завдань сучасної освіти, а саме формуванні вмінь самоаналізу та самодіагностики, спрямуванні студентів на шлях самовдосконалення та самоосвіти.

Відтак, тестування, представлене нами як контрольна-діагностична процедура щодо виявлення рівня знань, умінь і навичок майбутніх авіаторів з професійної англійської мови, одного з навчальних предметів, на основі яких відбувається підготовка до ведення радіотелефонного зв'язку, дозволяє суб'єктам навчально-виховного процесу успішно керувати ним, оптимізувати та удосконалювати його, а в нашому випадку суттєво підвищувати ефективність підготовки майбутніх пілотів до виконання типового завдання їхньої майбутньої професійної діяльності – ведення радіообміну.

Під час вивчення іноземної мови, крім зазначених вище тестів, які є засобами поточного та рубіжного контролю, а також усного і писемного опитування, що теж відіграє суттєву роль в оцінюванні досягнень студентів, хоча й відрізняється якоюсь мірою суб'єктивності, до контрольних-діагностичних заходів належать також передбачені навчальними планами заліки та екзамени в кінці кожного навчального семестру протягом усього періоду навчання майбутніх пілотів у ВНЗ.

Результатом упровадження в навчально-виховний процес цілої низки діагностичних процедур, зокрема тестів із завданнями різного рівня складності, що дають змогу студентові самостійно обирати, коли закінчити виконання тесту, при цьому інформуючи про рівень своїх досягнень, є підвищення рівня підготовки з англійської мови. Це значною мірою мотивує майбутніх фахівців до досягнення вищих результатів у подальшому. Працюючи над власними помилками, студент не лише виправляє їх, а й рухається у напрямі уникнення їх у майбутньому, оволодіваючи вміннями аналізувати власну діяльність. Педагогічна діагностика дає змогу студентам набувати позитивної мотивації, з більшим успіхом просуватися до поставленої мети, оскільки залежність навчальних досягнень від рівня розвитку мотивації не підлягає сумнівам. Окрім цього, зростання загальної мотивації до навчання підвищує професійну мотивацію, оскільки на заняттях студент має змогу розв'язувати контрольні завдання, пов'язані з його професійною діяльністю, а досягаючи успіхів у цьому, прагне до подальшого професійного зростання та виховання себе як професіонала-пілота.

Висновки. Слід зазначити, що саме по собі використання тестування ще не гарантує підвищення ефективності навчально-виховного процесу, однак їхня роль у підвищенні ефективності управління значно вагоміша в разі їх застосування у вигляді загального комплексу педагогічної діагностики, як опису конкретних прийомів, способів, засобів і заходів, спрямованих на досягнення поставленої мети – у нашому випадку управління якістю підготовки майбутніх пілотів до ведення радіообміну. Комплексне застосування педагогічної діагностики дозволяє організувати процес підготовки на індивідуальному рівні, сприяючи підвищенню рівня розвитку студентів та їх самооцінки. Розроблення педагогічного

діагностування з набором форм і методів, засобів та заходів для його впровадження в освітній процес становлять практичну цінність, оскільки результати досліджень стають основою для корегування освітньо-виховного процесу з боку викладача і внесення змін в індивідуальну навчальну діяльність кожного студента. Отже, педагогічна діагностика створює базис для виявлення труднощів у роботі, сприяє глибокому усвідомленню власних знань, здібностей та пошуку нових оптимальних методів і прийомів роботи, виступаючи при цьому засобом удосконалення системи інформаційного забезпечення управління якістю підготовки. Упровадження педагогічної діагностики, що ґрунтується на інформаційно-аналітичній діяльності, допомагає розглядати досягнуті результати з позиції аналізу їхніх причин, а правильна діагностика причин за характерними ознаками створює умови для успіху педагогів і студентів у здійсненні поставленої мети.

Список використаних джерел

1. Аванесов В. С. Основные понятия педагогической тестологии: Материалы школы-семинара “Научные проблемы тестового контроля знаний”. – М.: Исследовательский Центр проблем качества подготовки специалистов, 1994. – С. 105–108.
2. Булах І. Є. Створюємо якісний тест : навч. посіб. / І. Є. Булах, М. Р. Мруга. – К. : Майстер-клас, 2006. – 160 с.
3. Изотова Н. В. Корректирующий контроль как фактор повышения качества обучения в вузе (на материале предметов гуманитарного цикла): дисс. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / Изотова Надежда Васильевна. – Брянск, 2004. – 217 с.

Токарь Евгения, Муравская Светлана. Тестовый контроль по английскому языку в профессиональной подготовке будущих специалистов авиационной отрасли.

Статья посвящена обоснованию целесообразности и эффективности использования тестового контроля по английскому языку для повышения качества подготовки будущих специалистов авиационной отрасли к ведению радиотелефонной связи.

Ключевые слова: *тестовый контроль, функции контроля, тестирование.*

Tokar Yevheniia, Muravska Svitlana. The english language test control in professional training of future aviation specialists.

The article is devoted to grounding the reasonability and effectiveness of using the English language test control for improving the future aviation specialists' training in the process of conducting radiotelephony communication. The sole application of tests to the educational process does not guarantee the rise of level of training but it contributes a lot into effectiveness increase future pilots' training quality management. In the given article it has been proved that the multipurpose use of the pedagogical diagnostics gives an opportunity to organize the training process on the individual level helping to raise the level of the students' development and their self-evaluation. The development of the pedagogical diagnostics with a set of appropriate methods and techniques for its implementation into the educational process is the basics for the educational process adjustment on a teacher's part and making changes in the individual educational activity of every student.

The research has shown that the pedagogical diagnostics creates the basis for finding out the difficulties in different kinds of activities, helps to evaluate your knowledge and abilities and motivates to find new effective methods and techniques for the educational process improvement. Taking this fact into account, the pedagogical diagnostics can be viewed as a tool of raising the level of future aviation specialists' training quality management.

Key words: *test control, control functions, testing.*